

GALLIA BUTNARU

**Prof. Dr. Ing. Eugen Prutescu
1903-1964**

*Un strop de lumină
Într-o mare istorie*

**Editura Academiei Oamenilor de Știință din România
București, 2023**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BUTNARU, GALLIA

**Prof. dr. ing. Eugen Prutescu : 1903-1964 : un strop de
lumină într-o mare istorie / Gallia Butnaru. - București :**

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2023

Conține bibliografie

ISBN 978-630-6518-28-9

63

929

CUPRINS

A Drop of Light in a Great History	5
Tezaur uman viu	9
Soarta Rheiei	11
Familia Prutescu	17
Studii și educație	27
Cariera profesională	33
Cei care au pus piatra unghiulară la temelia agronomiei timișorene..	45
Cariera universitară	71
Cercetarea științifică la disciplina de legumicultură	97
Reflexii în lumina recunoașterii	121
Râsete în Paradis	131
Confesiuni de sfârșit	135
O justificare la o încurajare	139
Mulțumiri	141
Despre autor	142
Bibliografie	143

A DROP OF LIGHT IN A GREAT HISTORY

The book “A Drop of Light in a Great History” brings to mind the events, people and documents which played critical roles in the development and institutionalization of higher agricultural education in Western Romania.

However, it was not an easy process.

For over 10 years, crucial information has been gathered from people whose only records were stored in their memories, the lifelong endeavors of people whose greater and lesser deeds were foundational to the establishment of our university.

For 69 of the 78 years of our university's history, I served alongside these academics, working with them and our students as we all contributed to the institution's edification.

Viewed from the present, most of our actions may seem inconsequential, but those minor accomplishments would become the basis of our current university.

The book is constructed around a name, Professor Eugen Prutescu, who campaigned for the creation of a higher education school in the historic Banat, a well-developed agricultural region. In 1921, the great agronomist Gheorghe Ionescu Şişeşti, considered that the agriculture practiced in Banat is at an advanced level, similar to that of the United States of America.

Compared to other agricultural universities in Romania, such as Bucharest, Cluj and Iasi which were each respectively founded in 1852, 1869, and 1912, our University is relatively young (1945).

Unfortunate events would come to shape the life and the history of the faculty of agriculture in Timisoara.

During the Second World War, Transylvania and North Bucovina were under Hungarian and Soviet occupation respectively.

The path of exile was long. Irreparable losses affected the regions' populations and institutions. Banat and Timișoara, which still belonged to Romania, offered the only means for students and teachers from the Cluj Agricultural Academy to continue their studies and teaching work.

The mayor of Timișoara Coriolan Drăgulescu and the rector of the Polytechnic, Marin Bănarescu, prepared accommodations for the students and logistically helped the evacuated teaching and auxiliary staff, along with the equipment of the Cluj Agricultural Academy.

Some students and professors decided to continue their activity as a new agricultural faculty within the in “Polytechnica” University once the situation returned to a state of normalcy.

Realizing this dream into reality would prove an uphill battle, as the economic conditions during this time were disastrous.

Romania, as a defeated country negotiating for terms of surrender in Yalta¹, lost its identity, its territories (20%), and its people (at least 138,326 soldiers fell on the battle fields and 341,765 were lost or taken prisoner). Its wealth it was confiscated. Out of all the countries allied to the Reichstag², Romania's war debts were the most demanding, 300,000,000 US to the USSR, to which was added the harmful legacy of the Sovroms³. But, above all, we lost our freedom.

Under these conditions, one would have to be insane to believe that the many approvals required for the establishment of a higher education institution could ever be obtained. And yet, there were men who, through their personality and will, managed to establish our university. They drew up the documents and saw them approved, they “knocked” on all the right doors, and they didn't waste a single moment in pursuit of this old dream for those from Banat.

I personally met almost every individual mentioned in this volume. I knew some well, others less so. I worked with all nine faculty rectors in charge beginning of the Faculty of Agronomy (1945-1948), also known as the Timișoara Agronomic Institute (1948-1991), which would later become the University (1991-2023).

I grew up with our university; I had the privilege of participating in the way of life of the university agronomy, starting from 1954 and continuing into the present; I knew all the old rectors from my student days: Gheza Marton (1955-1962), and as former teachers Iulian Drăcea (1952-1955 and 1962-1975) and Ilie Duvlea (1981-1989), from everyday life I became acquainted with Ștefan Romoșan (1976-1981), as well as the former students who would themselves ascend to positions as rectors, Păun Ion Otiman (1990-2004), Alexandru Pavel Moisuc (2004-2012), Paul Pîrșan (2012-2015), Cosmin Alin Popescu (2016- present), and then from the scientific collaboration (Georgeta Maria Nichita 1989-1990).

¹ The Yalta Conference (1945) laid the foundations for the division of post-war European territories into spheres of Soviet and American influence.

² The Reichstag, officially, after 1938 is called the Great German Reichstag; was the national parliament of Nazi Germany from 1933 to 1945.

³ Sovrom (1945), Romanian-Soviet mixed societies, *a chapter of our tragedy, camouflaged under the name of Romanian-Soviet friendship* (from Acad. Onisifor Ghibu, {b.1883-d.1972}, unionist politician).

My hero and the central character of this book, Prof. Eugen Prutescu, who was my teacher and Dean of the year, collaborated with me during my student days and then guided me through my internship at Podul Mодоş Station. Under his mentorship, I prepared my State Thesis and wrote scientific paper. Our relationship as professionals was mutually defined by friendship and respectful appreciation.

Professor Prutescu was like a volcano, a force of nature with only one goal: to build the great greenhouses and the experimental fields of the Podul Mодоş Farm, our university's very own research vegetable laboratory. Reflecting upon his many achievements, I consider them remarkable. He dedicated himself to the collection, evaluation and recovery of authentic vegetable genetic resources harvested from Banat County. He patented the Ileana tomato, amongst other accomplishments. But the times did not allow him to fully capitalize on his scientific results and thus much of his data remains unutilized. He dedicated his whole life to vegetable farming, farmers, and the education of others.

If asked today "what do you remember about Professor Eugen Prutescu?"

These would answer:

He was a totally atypical Professor...;

He was a great and tireless soul...;

He was a redeemer who hated opportunism...;

He was a big man...;

He was a warrior...;

He was cheerful...;

He appreciated good humor, being rather humorous himself.

Professor Alex S. Potlog was my mentor in the scientific work at the genetics department. He was my PhD supervisor, encouraging my efforts to „discover” the chromosomes⁴ or test different work methods of investigating plant histology. We were interested in the same subjects, such as the banned writer Vasile Voiculescu. We had long „philosophical” discussions about the involvement of science in literature. Perhaps my tendency towards historiography comes from him, as well as my father.

⁴ In the 1950s and 1960s, Mendel's and Morgan's laws were banned. Generations of biologists have been denied to know chromosomes and genes.

Professor Mihai Lazăr was my teacher in the subject of agrarian economics; he was an exceptional man, very kind and full of empathy for his students, especially for those experiencing difficulties. Few failed his exams, as we worked hard to learn the material out of respect for our teacher.

Although they had an important role in the steps to establish the Faculty of Agriculture in Timișoara, assuming many responsibilities they never expecting to receive gratitude from subsequent beneficiaries.

Their incredible modesty should be a lesson for our life.

TEZAUUR UMAN VIU

Doamna Gallia Butnaru mi-a propus să scriu un cuvânt de întâmpinare la o viitoare carte a sa, despre întemeietorii ai Agronomiei timișorene. E aproape imposibil să mă ridic la înălțimea acestei onorante provocări... Întâi, am refuzat, iar apoi, m-a ispitit.

De departe, deși tot mai apropiat, m-a îmboldit ilustrul meu dascăl, G.I. Tohăneanu⁵, să intru în hora magică a cuvintelor, cum și voi încerca...

Doamna Gallia Butnaru este, spiritual, un om tânăr, cu mintea iscoditoare și neostenită, cu pana mereu inspirată.

O socotesc un tezaur uman viu, care poartă cu sine și în sine o Bibliotecă universală și o Enciclopedie.

Sintagma este marcă UNESCO, pentru creatori populari, dar se potrivește de minune prin expresivitate și în cazul personalităților care cunosc, făuresc și scriu istoria. Adică, e tobă de carte, multă și bună! Reputat om de știință, renumit dascăl universitar, are toate caratele unui savant. Nu sunt cuvinte fără încărcătură semantică! Ele exprimă adevăruri esențiale pentru pecetea vieții, activității și operei Domniei Sale.

Este o ființă admirabilă, care slujește discret, dar temeinic făclia culturii, a științei și a învățământului.

Da, Doamna Gallia Butnaru face parte intrinsecă din Patrimoniul Național – și mult peste fruntariile din toate zările acestei țări strămtorate de vremuri și de vrăjmași.

Am întâlnit-o, acum un an, la Pecica, unde fostul ei student, doctor inginer între timp, Nadiș Liviu, a lansat o carte de referință pentru istoria recentă a pusteii mărginite de Mureș, la ieșirea mărețului râu din teritoriul românesc, „Lumea nostalgică a sălașelor de altădată”, cu aplicare în arealul Pecica, Semlac, Șeitin, Nădlac, Peregul Mare și Peregul Mic.

A vorbit cu înțelepciune, cu sensibilă trăire și racordare la subiect, ceea ce a conferit împrejurării aura cărturărească a gândirii sale profunde. Da, Doamna Gallia Butnaru este un cărturar autentic, cum, fie-mi iertată părerea, rar se întâmplă în lumea de astăzi.

⁵ G.I. Tohăneanu (n. 1925 - d. 2008) Profesor Universitar la Universitatea din Timișoara, lingvist, traducător, eseist.

Într-o îndepărtată vacanță din anii liceului, lucram la irigații pe tarlalele Gostatului din Semlac. Parcă rătăcind sub un soare arzător în câmpia largă cât privirea, a trecut pe la noi, cei trei salahori, o ființă tânără, frumoasă și, în total, ireală. Părea una dintre zânele-ielele relevate în istoria, legenda bunicului meu patern, Nica Hopșitar, nemurit ca Sfântul. N-am știut cine era, până când, tot la Pecica, mult mai târziu, am aflat chiar de la „eroină” că acea mireasă plutind peste flori de pădăie purta identitatea Doamnei! Nu voi uita până la capăt acea unică revelație a unei ființe pogorâte printre năuciții pui de țărani...

Așa o țin minte, așa mi s-a confirmat, ca una dintre întâlnirile astrale ale vieții mele, chiar umile atunci.

Onorat, distinsă și miraculoasă Doamnă!

Să nu uit de prefață: cartea de față reprezintă un solid argument că autoarea, Gallia Butnaru, este și un scriitor de vocație, talent și har, cum a dovedit-o în întreaga-i operă! Iar de aici încolo, aștept cu emoție cartea vieții sale...

Timișoara, noiembrie 2023

Teodor Bulza,
publicist și prozator

Rhea, Mama Zeilor

Homer⁶

SOARTA RHEIEI

„...avem marea datorie să dăm și noi arhivelor noastre întreaga atenție ce o merită, să adunăm și să organizăm pentru posteritate toate categoriile de material arhivistic, care pot să lămurească generațiilor viitoare viața poporului român în toată deplinătatea lui”.

Constantin C. Moisil⁷

Dacă am rememora nume și fapte care au dus la edificarea instituției noastre, *Institutul Agronomic Timișoara* (IAT, 1945-1990), *Universitatea de Științe Agricole a Banatului* (USAB, 1991-1995), *Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Timișoara* (USAMVT, 1995-2013), *Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului Regele Mihai I al României din Timișoara* (USAMVB, 2013-2022), *Universitatea Științele Vieții Regele Mihai I din Timișoara* (2022), pe frontispiciul acesteia ar trebui să fie scrise numele Profesorilor: **Dr. Ing. Eugen Prutescu, Dr. Ing. Mihai Lazăr⁸, Dr. Ing. A.S. Potlog⁹**.

⁶ *Homer* (n. Sec. IX- d. Sec. VIII î. Hr.), poet, scriitor grec; autor al epeilor Iliada și Odiseea.

⁷ *Constantin C. Moisil* (1876-1958), Profesor, istoric, arheolog, numismat, directorul Cabinetului Numismatic al Academiei, șeful Arhivelor Naționale, Membru de Onoare al Academiei Române (1948).

⁸ *Mihai Lazăr* (n. 1901-d. 1968), Profesor „bănățean” la IAT, inginer agronom, doctor în știință, legislație agrară. Împreună cu profesorii Eugen Prutescu și A.S. Potlog, și-a asumat obligația de a fundamenta crearea facultății *Agronomia II*, dar nici unul nu a avut bucuria de a-și vedea recunoscut meritul.

⁹ *Alexei S. Potlog* (n. 1901-d. 1985), Profesor la IAT, inginer agronom, doctor în știință, genetică și ameliorarea plantelor.

Așa, se pare că *între lumi nu există memorie*¹⁰, dar nici între generații nu există memoria recunoștinței.

Vine vremea când timpul înghite în uitare nume, oameni și amintiri și, târziu de tot, poate mult prea târziu, ne aducem aminte de aceia care au croit, au dat, cândva, sens și strălucire universității noastre.

Un astfel de nume este Profesorul *Eugen Prutescu*.

Nu numai uitarea îi învăluie meritele Profesorului, dar chiar și dezinteresul, care este tot mai prezent.

Un om aprig, dar de suflet. Mereu dispus să se ia de piept cu toți aceia care nesocoteau munca.

S-a zbătut pentru serele de la Podul Mодоș, pentru câmpurile cu legume, dar, mai ales, pentru cele de tomate și varză.

După 55 de ani, în amintirea profesorului Eugen Prutescu și a primei linii de tomate pitice Ileana, omologată la IAT (1965), s-a dat numele Ileana-2 unui soi de tomate pitice ameliorată la USAB.

Promoția 1960, inclusiv eu, am fost în cea mai bună consecuție cu Aprigul Profesor. Când venea la ferma legumicolă Podul Mодоș, nu era dată să nu intre în micile noastre odăi ca să o vadă pe Olimpia, *fata noastră*¹¹.

Cu asistentul său, Horea Butnariu, era în relații explozive. Profesorul era vorbăreț, glumeț și critic. Horea era taciturn și rezervat în discuții. Când se enerva, și asta era aproape zilnic, îi spunea „*măi, Butnarule, ești ca un mut, taci și îți faci treburile. Nu bați de seamă cât de nervos sunt?*”

Toți vedeau când era furios¹², dar se făceau că nu văd și nu îl întrebau nimic, ca să nu-i sporească zbuciumul. Toți știau că este cardiac și oricând putea să aibă loc o nenorocire. Și așa a fost.

Într-o bună zi, a venit la disciplina de genetică. Cel mai adesea venea să-mi aducă un măr, pe care să-l duc la „*fată*”, și-mi spunea *l-am luat de la Predescu, chiar dacă-i zgârie brânză*. În acea zi, era foarte supărat, nu era ca de obicei. La întrebarea mea, *Domn Profesor, sunteți bine?*, cu revoltă îmi tună *pe dracu, cum să fie bine, nu primesc ceea ce am nevoie urgentă ca să meargă treaba la sere. Dar ascultă, dacă mor, să mă pui cu dosul în sus, ca să mă pupe și rectorul și decanul și secretarul PCR!* Citindu-mi uimirea, continuă *da, da așa să faci, ca să-l pomenească pe Conu Jenică*. La o distanță de câteva zile, Profesorul nu a mai fost cu noi.

Nu puteam crede că Profesorul nu mai este.

¹⁰ *Doina Postolachi* (n. 1979), poet, romancier, pictor, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2012) și al Uniunii Scriitorilor din România (2016).

¹¹ Așa îi spunea *Olimpiei*, care, atunci când îl vedea venind pe cărarea de pe lângă moară, râdea cu gura până la urechi și chițcăia de bucurie.

¹² Cel mai adesea, starea sa era cauzată de refuzul administrației de a-i onora cererile pentru ferma legumicolă.

Catafalcul a fost așezat în cabinetul său. Era după masă și Profesorul era singur, probabil numai cu gândurile lui. La picioare am așezat o jerbă de flori albe și o lumânare, curate ca și sufletul dânsului. Atunci am avut timp să retrăiesc orele de la legumicultură din anul III; pauzele gălăgioase peste care domina glasul Profesorului, decan de an; ceasurile petrecute în câmp, la experiențele cu varză, irigate cu apă de la ITAS¹³, scurtele vizite să o vadă pe *fată*, discuțiile de la sesiunile științifice și câte alte multe amintiri.

„Așa a fost să fie”, îmi spuneam și eu, cu înțelepciunea de la țară.

Prof. Eugen Prutescu era neostoit când era vorba de îmbunătățirea activității didactice și de cercetare. Mereu avea nevoie de combustibil-motorină pentru centrala sereilor, de unelte cu care să se lucreze în sere și în câmp, de ghivece, de sticlă din care să se facă geamurile pentru răsadnițe etc. Cu alte „necesități”, gunoi de cal, nisip, turbă sau mranită, mergea mai ușor, deoarece secția de producție legumicolă din ferma Podul Mодоș era bine aprovizionată și mereu i se dădea „sub formă de împrumut”. Dar și Profesorul, ca și Fekete Baci¹⁴, știau că va rămâne pe vecie „împrumut”.

Banii cu care să facă reparații sau să plătească lucrătorii din sere și câmp erau sub aprobarea rectorului, Prof. Dr. Géza Marton¹⁵. Cu administrația, director administrativ Vasile Neagu¹⁶, contabilul șef, Mircea Davidescu¹⁷, și chiar cu rectorul avea bătălii zilnice. Multe ore și energie consuma în clădirea rectoratului din Piața Unirii. Mereu era în conflict cu aceștia, pentru reparațiile care erau de făcut în sector și câte și mai câte erau necesare pentru întreținerea micuțelor sere olandeze.

Două aspecte sunt edificatoare pentru personalitatea Profesorului, care pe atunci, în anii 50-60, erau normale, în timp ce astăzi, la dimensiunile legislative curente, sunt de neadmis.

În câmp și în sere, se lucra mult, erau muncitori cu ziua și studenții care-și câștigau astfel o farfurie de ciorbă și un codru de pâine¹⁸. Se lucra cu norma. De la „angajare”, Profesorul ne informa cât se va câștiga dacă... faci atât ... primești atât... La terminarea „unei zile de lucru”¹⁹, Profesorul îi chema pe tehnicienii Gheorghe Tudose și Ștefan Both, „managerii noștri”, și-i întreba „*măi Tudose și măi Both, de cât au lucrat acești tovarăși?*”.

¹³ ITAS, actuala *Aquatim - Stația de epurare* de la Podul Mодоș, construită de *Stan Vidrighin* (n. 1876 - d. 1956) în perioada 1911-1912, când a început să lucreze. La evacuarea din stație, apa era curată; *poți să o bei*, spuneau muncitorii de la uzină.

¹⁴ *Fekete Baci*, numai așa îl știa lumea, grădinar șef și managerul grădinii de producție cu legume de la Ferma Podul Mодоș, care nu ținea de „ferma” didactică și de cercetare legumicolă a IAT, condusă de Profesorul Prutescu.

¹⁵ *Géza Marton* (n. 1904 - d. 1962), agronom, Profesor, rector IAT (1955-1962).

¹⁶ *Vasile Neagu*, Avocat, Directorul Sectorului tehnico-administrativ și gospodăresc la IAT în perioada 1964-1973.

¹⁷ *Mircea Davidescu*, Economist, Șef contabil al Sectorului contabil-financiar la IAT în perioada 195?-1972.

¹⁸ Sărăcia era așa de mare, încât îi mulțumeai Lui Dumnezeu dacă aveai ceva de înghițit într-o zi.

¹⁹ O zi de lucru însemna de fapt patru-cinci ore, o după masă de la 14~15 până la ora 19~20.

De la mare la mic, eram înșiruiți în curtea serelor și ne așteptam simbria. *Dl. Tudose și Dl. Both*, că așa le spuneam noi toți, zileri sau studenți, erau foarte corecți și nu am avut de ce să ne plângem de evaluarea făcută de dânsii. Cu glas răspicat, se comunica: „*Nea Marton și Grigore au lucrat de 15 lei, Baba Sofi și Marișca, ... de 10 lei; tov. student Mircea Goian a lucrat de 5 lei; tov. student Antonie Boicu de 10 lei* (el efectua lucrările cele mai grele), *studentul Roland Vasiliievici a fost la recuperare de absențe, 0 lei; studenta* (noi eram „studenta”) *Pârva, Codreanu, Crăciun și Borșan de 5 lei, iar studenta Zboroșteanu de 3 lei*”.

Profesorul deschidea o servietă de piele, cam ponosită, număra banii și ni-i puneă în palmă. Nu iscăleam nicăieri. Doar tehnicienii aveau un caiet și el cam zdrențuit și plin de motorină, cu evidența noastră. Încrederea și bunul simț nu au fost încălcate nici o dată. Ce balamuc ar fi astăzi dacă s-ar proceda așa. Precis, Profesorul ar fi fost dus în cătușe.

Alți Zei trăiau atunci în Olimp!

Au fost oameni care nu și-au permis, ca realizările lor să-i infatueze. Din contra, fiecare în felul lui a avut de suportat rigurile celor pe care i-au ridicat.

Nea Jenică, așa îi plăcea să i ne adresăm, era Profesorul nostru la disciplina de legumicultură și Decanul nostru de an. Venea frecvent în pauzele dintre cursuri, bătea cu inelul-sigiliu²⁰ în catedră și anunța răspicat: *atenție! a venit Comu Jenică*.

Ne anunța ceva, ne certa pentru câte ceva, dar, ne era tare drag. Era ca un vulcan care erupea în fiecare minut. Îi plăceau oamenii direcți, care se mai „certau” cu dânsul. Alegea studenți pentru lucru contra cost, dar îi aprecia pe cei care-l ajutau fără a cere ceva.

Iubea cu ardoare serele de la Podul Mодоș.

Într-o toamnă noroioasă, Profesorul a ajuns să se „împroprietărească” cu un stâlp pentru iluminat, râvnit tare de demult de dânsul, necesar pentru tragerea curentului într-o seră nouă. Eram cinci oameni: doi studenți, printre care eram și eu, dispuși lateral pentru a echilibra ridicarea stâlpului, un trăgător și doi susținători. Deoarece Profesorul Prutescu credea că numai dânsul este destul de puternic și capabil să fie „trăgător”, era foarte hâtru în indicații și concentrat pe lucrare. În partea opusă profesorului, erau *Dl. Tudose* și asistentul *Horea Butnariu*, care aveau un sistem de susținere pentru a ușura ridicarea stâlpului. Ghinionul ghinionului, dintre cele patru sârme, taman sârma Profesorului era înnădită. Nimeni nu a observat acest lucru. Când stâlpul era gata, gata să fie înălțat, sub greutatea lui, se desface înnodătura și profesorul cade peste un morman de ghivece stivuite sub streășina serei, care ... sub greutatea dânsului s-au făcut zob. Din mormanul de hârburi erau vizibile doar cizmele Profesorului pline de noroi. Ghivecele sparte i-au făcut praf spinarea. Cu toții am sărit să-l ajutăm să se ridice. Furios, ne-a alungat. Toți care eram acolo și studenți care executau alte lucrări erau înmărmuriți și derutați de eveniment, numai eu râdeam. Ridicându-se, profesorul se

²⁰ Un inel de aur masiv, purtat pe degetul mic al mâinii drepte, care era sigiliu pentru parafarea actelor care erau de competența sa când era director în Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Din păcate, sigiliul a dispărut o dată cu moartea Profesorului.

ținea de spate și cu vocea-i tunătoare a exclamat „*râdeți proștilor că știu că vă vine să râdeți, dar vă este frică, măi, Butnariule, bine că nu a căzut stâlpul pe voi, că ce mai râdeam eu acum*; și a început să râdă cu atâta haz că toți s-au pomenit prăpădindu-se de râs. „Evenimentul” a apărut la gazeta satirică *Urtica Agronomică*. Profesorul a privit caricatura, a râs și a făcut remarcă: *măi..., puteați să-mi faceți chelia mai mare ca să par mai inteligent*.

Mă întorc la zilele anilor 2020. Câți dintre profesorii de astăzi ar mai încălța cizme de cauciuc și ar participa la asemenea lucrări?; câți mai au dragoste și atașament pentru disciplina și instituția care i-a creat și le asigură un trai nevisat de înaintașii lor?

Profesorul Eugen Prutescu fost un adevărat OM, care s-a luptat pentru edificarea facultății de agricultură în cadrul Politehnicii din Timișoara; a fost un profesor desăvârșit, optând pentru tripleta „învățământ, cercetare și producție”, în faptă nu în vorbă; a fost preocupat de a da studenților primul curs de legumicultură²¹; a colectat germoplasma locală de legume și a creat soiul de tomate Ileana-1; mai multe linii de varză, linii de castraveți și pepene galben de seră; mergea, cel mai adesea pe jos, la unități agricole cu sectoare legumicole de producție sau la legumicultorii din Freidorf, Mehala, din localitățile Cearda Roșie, Sânmihaiul Român, Sânmihaiul German etc.

Dacă timpul și voința ne-ar permite, am reflecta la istoria instituției noastre, de la ce s-a pornit, ce s-a făcut, puțin-mult, bine-rău, în conjunctura vremurilor de după război, de prefaceri sociale greu de imaginat, de sărăcia generală, obidiți de datoriile stabilite de învingători, la ce este astăzi, când bunăstarea și progresul tehnic sunt omniprezente, abia atunci am putea face o judecată dreaptă. Cei care au avut privilegiul de a le trăi pe toate pot evalua istoria universității noastre de aproape 80 ani.

Ce bucurie ar fi avut Profesorul Prutescu să vadă pavilionul horticola din SDE, ferma legumicolă, sera încălzită de un hectar, cele cinci hectare de solarii în care activitatea didactică, cercetarea științifică și producția erau o normalitate. Și câtă amărăciune ar purta în suflet pentru biblioteca-i aruncată la groapa de gunoi²², dar și dezastrul de după anul 1989. Dar este bine că nu a ajuns să le vadă și a plecat luptând pe mai departe pentru o legumicultură prosperă.

²¹ Primul curs de legumicultură din facultate a fost scris de Profesorul *Eugen Prutescu*, a fost bătut la mașina de scris de studenții promoției 1960 și a fost multiplicat la șapirograf.

²² În 1990, șeful de fermă legumicolă și economistul ei (*Niki & Nica*) au „eliberat” cabinetul Profesorului Prutescu, aruncând la groapa de gunoi din Stațiunea Didactică și Experimentală toate cărțile, monografiile, anuarul inginerilor agronomi din România și revistele, datând din 1920 până în 1960. Au avut nevoie de spațiu pentru un birou care să fie numai al lor.

1928: Eugen Prutescu

*„Căci ce este viața omului, dacă ea nu se împletește,
prin istoria evenimentelor trecute, cu viața înaintașilor?”*
Cicero²³

FAMILIA PRUTESCU

Într-o frumoasă zi de septembrie, 29, din anul 1902, în familia șefului de gară din Roșiești, Vasile Prutescu, și a Eleonorei Ștefănescu-Prutescu (Fig. 1), vedea lumina zilei Eugeniu. Era primul copil al familiei și era și băiat.

Fig. 1. 1932: Vasile și Eleonora Prutescu, părinții Prof. Eugen Prutescu

²³ Marcus Tullius Cicero (n. 106-d. 41 î.H.), jurist, filosof, poet, politician, orator; operă de seamă: *Historia Magistra Vitae (est)*.

Documentele vremii, Registrul stării civile Nr. 85²⁴: *din anul una mie nouă sute doi, luna Octombrie în una zi, ora opt dimineața. Act de naștere a lui EUGENIU PRUTESCU de secs bărbătesc născut alaltăieri în gara Roșiești, la casa părinților săi, fiu a lui VASILE PRUTESCU în etate de 26 ani de profesie impegat de mișcare la Căile ferate române și al Doamnei ELEONORA V. PRUTESCU în etate de douăzeci ani de profesie casnică. După declarațiunea făcută de tatăl care ne-a înfățișat copilul, întâiul martor Ioan V. Dumitrescu în etate de 40 de ani și al doilea martor Dumitru Alexandru în etate de 26 de ani, de profesie agricultori în comuna Roșiești care au subscris acest act după ce li-s'a cetit împreună cu noi și cu declarantele constatat după lege de noi Iancu Bagdasar Primar și ofițerul stării civile a comunei Roșiești contrasemnat acest act și de Grigore Morcu notarul comunei. Martorii și declarantele au semnat prin propriul condeiu.*

Fotografia Dnei. Eleonora Prutescu s-a păstrat deoarece pe spatele ei erau câteva rânduri scrise de dânsa. *Mult iubitelui și dragului meu copil, vezi câtă diferență??, cetești tristețea ce îmi predomină sufletul* (Fig. 2).

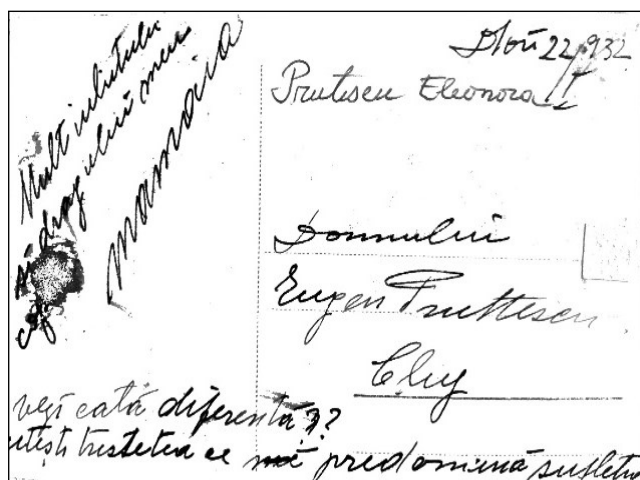

Fig. 2. 1932: Fotografia „carte postală” expediată Dlui. Eugen Prutescu de către mamaia, Prutescu Eleonora

Familia Prutescu a avut cinci copii, două fete și trei băieți: Eugeniu, Beatrice, Tiberiu, Vasile și Denisa. Au trăit în clădirea gării Roșiești, de unde copii au urmat școala primară sau liceul. Mai apoi, în interes de serviciu, Vasile Prutescu s-a mutat în București, unde a lucrat ca funcționar CFR până la pensionare.

Copiii au urmat școala primară în Dorohoi și în Bârlad iar liceul în Bârlad și în Huși, după care fiecare și-a urmat propria cale.

Eugen a fost inginer agronom, absolvent al Academiei de Științe din Iași, promoția 1927, cancelar și director al diferitelor camere agricole și în minister, și profesor universitar, a fost căsătorit cu Olga Nicolau, care a avut studii economice.

²⁴ Comuna Roșiești, jud. Fălciu.

Beatrice a fost medic și a fost căsătorită cu Constantin Zisu, medic și el, profesând și locuind în București.

Tiberiu a fost ofițer de carieră, a luptat pe frontul de rășărit, a fost dat dispărut și nu s-a mai auzit de el nici o dată, drept pentru care nici Profesorul Prutescu nu l-a mai menționat în autobiografii²⁵ (Fig. 3).

Vasile, fire mai boemă, a fost singurul căruia nu i-a plăcut să învețe, fiind mereu în controverse cu Eugen și familia. A urmat o școală tehnică, fiind *muncitor electrician*. Vasile s-a căsătorit târziu, cu Maria, care a fost *soră de ocrotire* și au trăit în București.

Denisa a fost dactilografă la Poșta Română²⁶ (PTT București) și nu a fost căsătorită.

Puține lucruri ne sunt cunoscute despre ascendenții Familiei Eugen Prutescu. Bunicii și părinții, ai lui Vasile și ai Eleonorei, sigur au fost oameni luminați, și-au dorit să învețe copiii lor și i-au susținut material ca să urmeze și diverse școli sau Academii²⁷.

În *Fișa personală* (1960, pe proprie răspundere, Fig. 3), Profesorul menționează: un unchi după mamă, Ștefănescu Nicolae, muncitor și membru PMR, o mătușă Baier Elena (casnică) și Roznovschi Constantin, unchi prin alianță. Aceste rude nu se regăsesc în *Autobiografia din 1963*.

FRAȚI, SURORI, CUMNAȚI, CUMNATE, UNCHI, MĂTUȘI, GINERI, NURORI.								
Nr. crt	NUMELE ȘI PRENUMELE	Gradul de rudenie	Domiciliul str., nr., raionul	Averea	Profesie de bază	Funcția și locul unde lucrează	APARTENENȚA POLITICĂ	
							Înainte de 23 August 1944	După 23 August 1944 și în prezent
1	Prutescu Vasile	frate	Cirespauca 10 Buc.	nu are	muncitor electrician medic pensionar	M. C. Iosec	profesor	face parte din P. M. A. din 1944
2	Zisu Beatrice	soră	Dupilor 21. Buc	nu are	medic pensionar		"	face parte din P. M. A. din 1944
3	Prutescu Eleonora	soră	Dupilor 21. Buc	nu are	dactilografă	P. T. T.	face	face
4	Prutescu Maria	cumnată	Cirespauca 10 Buc	nu are	soție obștesc	M. C. Iosec	face	face
5	Zisu Constantin	cumnat	Dupilor 22. Buc	o casă	medic ofițer pensionar	M. C. Iosec	face	face
6	Iovan Nicolae	"	scabal 64 Cluj	o casă	ofițer	lecător	face	face
7	Iovan Maria	cumnată	" " "	o casă	casnică	casnică	face	face
8	Ștefănescu Elena	"	" " "	nu are	prof.	șc. medic Constantin	face	face
9	Nicolae Vasilichia	"	" " "	"	"	"	face	face
10	Nicolae Ștefan	cumnat	Mihai Bravu 40 Cluj	"	"	"	face	face
11	Ștefănescu Nicolae	unchi	Cartierul Ștefănescu București	face	farmacist muncitor voluntar	deșeură Ștefănescu Cluj	face	face
12	Baier Elena	mătușă	"	face	"	"	face	face
13	Roznovschi Constantin	unchi	"	face	"	"	face	face

Fig. 3. 1960: Fișa personală completată de Profesor

²⁵ Era periculos, chiar curată sinucidere, să declari că ai avut rude ofițeri de rang înalt și că au luptat pe frontul de rășărit.

²⁶ Înființată în 1962.

²⁷ Prin anii '20-'30, universitățile purtau numele de academii.

În anul 1938, inginerul agronom Eugen Prutescu, *Directorul Camerei Agricole a Județului Constanța*, se căsătorește cu Olga Nicolau-Mitacu²⁸ (Fig. 4 și Fig. 5).

Familia Atanasie Nicolau-Mitacu (Fig. 6) era de origine greacă și locuia în Constanța. Atanasie se ocupa cu comerțul de cereale, Elena era casnică, așa cum o cereau normele sociale din acea vreme. După cel de al Doilea Război Mondial, afacerea a dat faliment. Atanasie, om instruit, a putut să lucreze ca funcționar la primăria orașului Constanța.

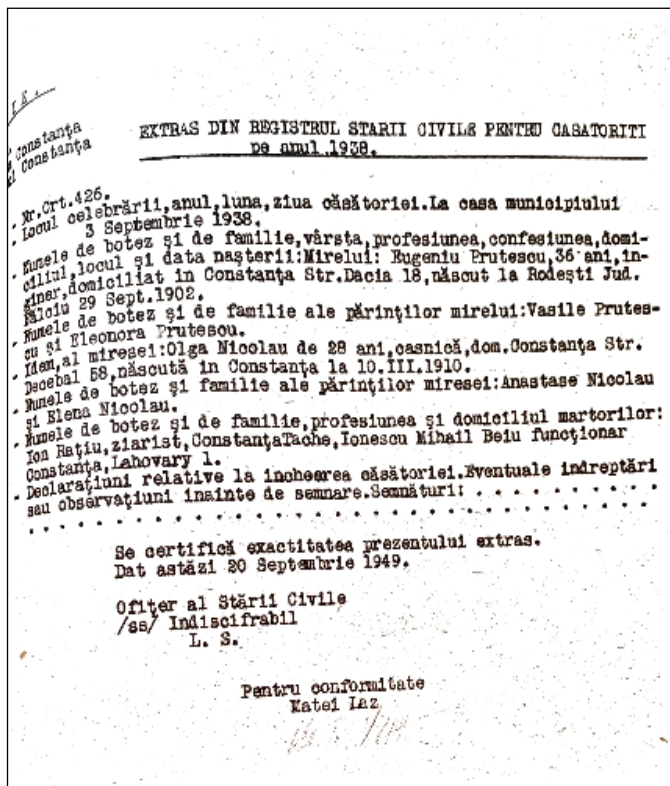

Fig. 4. 1938: Copie după extrasul de căsătorie

Fig. 5. 1938: Sept. 4, Olga și Eugen Prutescu

Familia Nicolau-Mitacu era înstărită, aveau o casă mare în care creșteau frumos șase copii, patru fete (Fig. 6) și doi băieți: Vasilichia, Stelian, Olga, căsătorită Prutescu, Maria, Athena și Dumitru.

Fiecare copil a urmat cursurile unui liceu și unii au urmat studii superioare. Fiecare dintre ei a avut propria-i casă sau apartament în Constanța.

²⁸ Neobișnuită a fost opțiunea copiilor din familia *Nicolau-Mitacu*: puteau să poarte un nume la alegere; așa se face că *Stelian Nicolau-Mitacu* (medic) a ales să poarte numele de *Mitacu*, în timp ce ceilalți trei copii au ales numele *Nicolau*.

Vasilichia Nicolau (1897-1983) nu a fost căsătorită niciodată. A urmat școala de studii comerciale din Constanța și a fost casieră la farmacie.

Stelian (1902-1955) a optat pentru numele de Mitacu²⁹, a fost medic și a locuit cu familia în Buzău.

Fig. 6. Atanasie și Elena Nicolau-Mitacu

Fig. 7. 1942: București fetele Familiei Nicolau: de la stânga Maria Ivan, Vasilichia Nicolau, Mama Elena, Olga Prutescu, Athena Dumitrescu

Fig. 8. 1938: Olga și Eugen Prutescu

Maria (1906-1980) s-a căsătorit cu Nicolae Ivan, *ofițer* de carieră cu grad de colonel, a fost casnică, chiar dacă a avut studii liceale.

Athena (1908-1985) a urmat universitatea din București, a fost profesoară de limba română la Liceul de fete din Constanța, devenită Școala Medie din Constanța. A fost căsătorită cu Ion Dumitrescu³⁰, maior, ofițer de carieră. Ca și cumnatul lui, Nicolae Ivan, a luptat pe frontul de răsărit, drept pentru care au avut o pensie foarte mică, de muritor de foame. *Ca și civili, s-au angajat funcționari, ca să le mai crească pensia.* Nimeni nu a ținut seamă de zilele și noapțile de război „pentru România”.

Dumitru (1912-1999) a fost *farmacist*, a avut o farmacie care a fost naționalizată, lucrând pe mai departe în Laboratorul de analize din Constanța. Soția lui, Georgeta, a lucrat ca bibliotecară.

Olga (1910-1999), căsătorită Prutescu, a avut noroc. A absolvit cursurile de economie *capitalistă* iar după război a făcut cursurile de contabilitate (*comunistă*), dar nu a lucrat nici o dată. S-a căsătorit cu un inginer agronom care nu se regăsea în

²⁹ Familia Nicolau nu a făcut politică și nu a avut probleme cu noile autorități. *Stelian* nu a ținut legătura cu Fam. Prutescu.

³⁰ *Ion Dumitrescu* nu a fost menționat nici o dată în *Fișele personale* sau *Autobiografiile* cerute aproape în fiecare an de către noile autorități.

nomenclatorul vremii nici la „casa exploatoare” nici la „intelectuali periculoși”, agronomii parcă erau uitați de autoritățile vremii³¹. Ing. Dr. Eugen Prutescu deținea o poziție socială importantă, Directorul Camerei Agricole din Jud. Constanța, cu origine socială „sănătoasă”, de care numai unii foarte „curajoși” s-ar fi atins. Comparativ cu situația celorlalți membri ai familiei, viața Olgăi a intrat pe un făgaș liniștit.

După doi ani de la căsătorie, în familia Ing. Dr. Eugen și Olga Prutescu se naște Ileana Victoria³² (1940, Martie 30, ora 16, Constanța), unicul copil al familiei (Fig. 9).

Ileana a trăit în Timișoara, unde a făcut *Liceul teoretic de fete nr. 3*³³ (promoția 1957; fostul și actualul liceu *Carmen Sylva*). A urmat cursurile *Institutului Politehnic Timișoara*, Facultatea de construcții civile, industriale și agricole (1957-1962). A lucrat la *Întreprinderea de Construcții și Montaj Metalurgic Reșița* (ICMMCR, 1963-1964); la Constanța, la *Întreprinderea de Construcții Hidrotehnice* (1964-1965); *Întreprinderea de Construcții și Montaj Metalurgic Reșița* (1965-1967).

1943: D-na Olga, Ileana și Prof. Prutescu

1964: august, Reșița

2012: în Parcul Carol, București

Fig. 9. Ileana Prutescu în timp

³¹ De menționat că *Institutele Agronomice* erau singurele forme de instruire superioară care acceptau ca studenți foștii ofițeri care au luptat pe frontul de rășărit și deblocați (care nu aveau nici o meserie), fii de moșieri, fii de prelați și învățători sau alte clase repudiate.

³² *Victoria* figurează în certificatul de botez și în câteva acte; a fost numită de nașa *Victoria*, care a botezat mulți copii și la toți le-a dat și numele ei, *Victor* sau *Victoria*.

³³ Istoria *Liceului de Stat Carmen Sylva* (1904) este ușor neclară. Deși și-a schimbat numele și profilul în repetate situații istorice, este continuatorul învățământului pentru fete, al *Școlii inferioare de fete* (1881-1884) și al *Școlii Superioare de Fete* (1884-1919), al *Liceului românesc de fete/Liceul de Fete „Carmen Sylva” Timișoara* (1919-1948), al *Liceului de fete* (1948-1955), al *Școlii Medii Nr. 3* (1955-1965 când devine mixt), al *Liceului Eftimie Murgu* (1965-1989), al *Liceului Pedagogic* (1989-2018), fiind astăzi *Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva”* (2018 până în prezent).

Ing. Ileana, împreună cu Dna Olga Prutescu s-au mutat la București, lucrând pe mai departe la *Întreprinderea de Administrație Locativă București, sectorul IV, secția de proiectare* (1968-1978); *Centrala Berii, Spirtului, Amidonului și Ape Minerale București*, secția de proiectare (1978-1990) și la ICRAL „VITAN”, *sectorul IV București, secția de proiectare* (1990-1995).

Într-o discuție cu Dna Ing. Ileana Prutescu, îmi relatează: *Eu am încuiat ușa de la biroul de proiectare și am predat cheia. Am fost ultimul salariat și m-am pensionat în aceeași zi.*

La 25 de ani s-a căsătorit cu inginerul mecanic Iosif Brand (1939), dar și-a păstrat numele de fată, ca un omagiu adus *dragului ei Tată*. Hobby-ul Dnei Ileana sunt călătoriile prin lumea întreagă și fotografia. Are o colecție de mii de fotografii, dar cele mai dragi îi sunt cele din Paris, Grecia și Timișoara (Fig. 10).

Olga și Eugen Prutescu

Olga și Ileana

Prof. Prutescu și Ileana

Fig. 10. 1962: În Parcul Alpinet sau „amfiteatrul 3”

În perioada Celui de al Doilea Război Mondial, statul român a avut o politică protectivă față de funcționarii publici, profesori și alți intelectuali. Când Bucureștiul a devenit ținta bombardamentelor aliate, familiile acestora au fost evacuate în zone mai sigure (Fig. 11). Astfel, localitatea Ghinești devine a doua casă pentru familia Prutescu și a altor familii de funcționarii din Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Aici cei mici au trăit o adevărată copilărie.

Din fotografia făcută la Stațiunea Slănic Moldova transpare firea binecuvântată a Profesorului, care cel mai adesea era vesel, cu un umor contaminant, pe care-l împărțea cu generozitate (Fig. 12). Mereu avea un cuvânt de duh, o comparație hazlie, mai ales la examene. Când îl vedeam că pune mâna pe telefon și-l auzeam *Nussbaum, fă-mi te rog legătura cu miliția economică*, știam că răspunsul era catastrofal..., dar mai vedeam în ochii Profesorului un zâmbet șugubăț.

Fig. 11. 1944: Profesorul și colegul său Mînescu în scurta permisie de vară la familiile aflate în refugiu în satul Ghinești, jud. Dâmbovița

Fig. 12. 1951: Dna Olga și Profesorul Prutescu în cele câteva zile de concediu la Stațiunea Slănic Moldova

Profesorul era tandru și în același timp hâtru cu cei din familie.

Ce o fi fost în capul lui Tăticu când a scris astfel de dedicații?

Când eram micuță, îmi spuneau Bombonica; până într-o zi în care am spus STOP! Pe mine mă cheamă Ileana. De atunci, nimeni nu i s-a mai adresat cu acest apelativ. Acum, după 65 de ani, găsesc un plic sigilat adresat mie. Deschid și citesc dedicația „Lui Bombișor”³⁴ cu toată Dragostea din partea lui Tăticu” (Fig. 13).

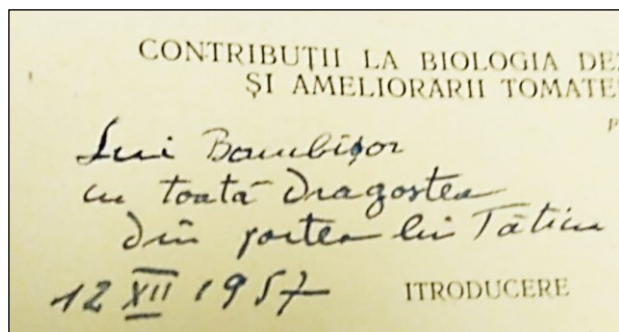

Fig. 13. 1957: Pe extrasul unei lucrări științifice, Profesorul i-a scris iubitei sale fiicei – Ileana o dedicație delicată

³⁴ Notă: Acum, când vorbesc sau îi scriu Dnei Ileana Prutescu, îi spun Bombișor.

Azi nu mi se pare deplasat alintul Bombișor, ... sună ...altfel. O bobită strălucitoare i s-a prelins pe obraz.

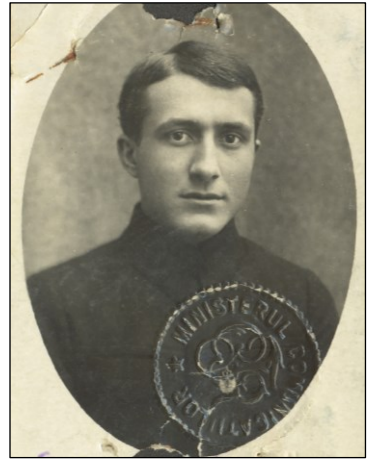
Repede, am intrat pe făgașul veseliei citind o altă scrisoare și o altă dedicație. La vârsta de opt ani, la plecarea părinților din Constanța, Ileana a scris *azi a plecat mămica și tăticu an 1948 3/II* și a completat *la cluj* (Fig. 14); și dedicația adresată *Scumpei și neprețuitei mele cumnățele (Athena), în momentele când o dureau stomacul și ficatul, din partea neprețuitului său cumnat, pe care îl dureau piciorul stâng, mai jos de rădăcină (șold)* (Fig. 15).

Fig. 14. 1948: Nota scrisă de Ileana de pe spatele fotografiei părinților

Fig. 15. 1943: Dedicatia pentru Athena, cu care avea discuții interminabile despre literatură, istorie și medicină. Fiecare i se plângea celuilalt despre durerile fizice care-i chinuiau

Chiar dacă era vulcanic și se dezechilibra repede, la fel ca o balanță, era generos, drept, omenos și știa să spună „iertare” dacă judecata-i era greșită.

Citind date personale ale Familiei Prutescu Vasile, ale Familiei Nicolau Atanasie și ale Familiei Prutescu Eugen, putem înțelege ce însemna legătura în Familie și cea dintre Familii. Legături pe care viața și timpul nu le-au putut destrăma.

1926: Studentul Eugen Prutescu

STUDII ȘI EDUCAȚIE

*Învățarea fără gândire este o prostie,
gândirea fără învățare este o primejdie*
Confucius

Școlarul **EUGENIU PRUTESCU** a urmat școala primară la Bârlad, în perioada 1909-1913. Probabil, micuțul Eugeniu³⁵, fire neastâmpărată, iscoditoare și vitează, făcea călătoria din gara Roșiești la Bârlad singur, pe o distanță de 28 de km, care trenul o parcurgea în 35 de minute, fiind ocrotit de „unchii” CFR-iști, colegi ai tatălui său, conductorii de tren, sau poate chiar de fochiști, desigur, chiar în „cabina mașiniștilor”. După firea Profesorului, convingerea este că era urcat în tren, predat la un conductor de tren și ajungea la destinație cu alt conductor.

Din cele relatate de Profesor fiicei sale Ileana, reiese că a fost găzduit în timpul săptămânii la o familie care l-a acceptat ca pe *propriul copil*. Viața micuțului elev era destul de grea. În *noapțile de iarnă, desculț, într-o cămășuță de cânepă, străbăteam curtea plină de omăt ca să ajung la toaleta care era în fundul grădinii*. La întrebările puse de Ileana: *și nu-ți era frică ... și nu-ți era frig?*, Profesorul răspundea cu voioșie: *nu-mi era frică; îmi era foarte frig, dar nu aveam ce face și mai știam că nu durează mult... deoarece alergam*.

Bârladul era o urbe vamaală din secolul XII peste care au trecut multe evenimente și rele și bune: pe aici a domnit *Hoarda de Aur*³⁶ (1240-1502); de aici

³⁵ Așa figurează în certificatul de naștere.

³⁶ *Oltea Rășcanu Gramaticu*, profesoară, scriitoare, președinta Societății de Științe Istorice, filiala Bârlad, *Bârladul între trecut și prezent*, <http://www.primariabarlad.ro>.

provin primul domnitor al României moderne, *Alexandru Ioan Cuza* (n. 1820 - d. 1873), diplomați de seamă, *Manolache Costache Epureanu*³⁷, marele politician *Grigore Gafencu*^{38,39}.

Bârladul a fost și este un puternic centru cultural al Moldovei de Jos, a avut și are numeroase școli primare, gimnaziu de băieți și fete și licee (cinci), școli de popil⁴⁰. În acest spirit cultural, de libertate și demnitate, copilul-elev Eugeniu Prutescu a deslușit tainele învățaturii de bază (1909-1913), care l-a marcat întreaga viață.

S-a desăvârșit urmând cursurile la Liceul *Cuza Vodă*⁴¹ din Huși (1914-1922). Nu sunt cunoscute motivele pentru care elevul de 11 ani a trecut la Huși, localitate dispusă în sens opus Bârladului, la 41 de Km de Gara Roșiești, parcursi aproape în același timp cât îi era necesar până la Bârlad (32 minute). Considerăm că motivul mutării la Huși a fost calitatea liceelor care funcționau în acea perioadă.

Localitatea Huși (atestată din 1494⁴²) avea faima de a avea cele mai multe și bune școli din sudul Moldovei. Sigur că aceasta a fost rațiunea părinților „luminați” de a-i schimba copilului locul de studii liceale.

Liceul *Cuza Vodă* a fost fondat în 1869 și a fost singurul liceu care a funcționat permanent chiar și în perioada celor două Războaie Mondiale⁴³. De-a lungul secolelor, în Huși au funcționat trei școli episcopale (prima datată din 1598), nouă școli particulare, trei pensioane, din care unul cu predare în limba franceză (primul datat în 1850). Prima școală de stat, *Școala nr. 1 de băieți*, a fost înființată în 1833. Pe lângă acestea, au mai fost trei școli de stat pentru băieți. Abia după 25 de ani (1858), au început să fie și școli pentru fete (trei, 1858, 1867, 1892). Au mai funcționat patru școli confesionale și două școli israelite. În 1904 una dintre școlile israelite se transformă în *Institutul Israelito-Român*. Din cele enumerate se poate înțelege de ce Familia Prutescu și-a trimis copiii într-un orașel prăfuit de roțile carelor, de copitele boilor și ale cailor, dar cu emblemă nobiliară în cultură, la una dintre școlile de cel mai mare prestigiu din acele timpuri, chiar și de astăzi.

Din târgul Hușilor au plecat mulți oameni de seamă: poeți și scriitori (opt), pictori (doi), actori (*Alexandru Giugaru*, n. 1897-d. 1986 și *Octavian Cotescu*, n. 1931 - d. 1985), patru medici, dintre care cel mai renumit a fost medicul chirurg Acad. *Nicolae Hortolomei* (n. 1885 - d. 1961), ingineri (trei), dintre care

³⁷ *Manolache Costache Epureanu* (n.1820-d.1880), prim-ministru și diplomat, organizatorul Partidului Conservator.

³⁸ *Grigore Gafencu* (n.1892-d.1957), avocat, doctor în drept, profesor, diplomat, deputat (la 32 de ani), adjunct și ministru al Afacerilor Străine (1928, respectiv 1938), ziarist, aviator, decorat cu *Ordinul Mihai Viteazu* clasa a III a pentru vitejia din luptele aeriene de la Nămoloaș și Mărășești, fondator și organizator al grupurilor *Mișcarea Europeană*, militant pentru federalizarea statelor europene, *din care să facă parte și România*; participant la înființarea *Comitetului Europa Liberă*.

³⁹ Considerăm că poate fi socotit ca precursor al ideii de Uniune Europeană.

⁴⁰ Școli profesionale, licee industriale și comerciale.

⁴¹ *Liceul Cuza Vodă* este continuatorul *Gimnaziului Cuza Vodă* fondat în 1869.

⁴² <https://ro.wikipedia.org/wiki/Huși>.

⁴³ *Costin Clit*, profesor de istorie care a scris monografia *Liceul Teoretic „Cuza Vodă”* din Huși (2003).

industriașul *Nicolae Malaxa* (n. 1884 - d. 1965), istorici și politicieni și cel mai controversat politician, *Corneliu Zelea Codreanu* (n. 1884 - d. 1938).

La terminarea studiilor liceale și a promovării examenului de bacalaureat, tinerii absolvenți erau considerați persoane „publice”, aveau maturitatea și capacitatea de a deveni funcționari de stat⁴⁴. Puteau ocupa posturi de grefieri și, dacă aveau și un scris caligrafic, ceea ce la elevul Prutescu nu era cazul, puteau ocupa funcția de secretari de primărie sau de școli. La acea vreme, numai elevilor cu note „bune” la bacalaureat și cu dare de mână li se deschideau porțile universităților.

Examenul final, cunoscut mai apoi ca bacalaureat, era cu adevărat un examen de maturitate⁴⁵.

Perioada istorică era marcată de transformări sociale, filosofice și culturale care au anihilat *optimismul secolului XIX*⁴⁶, croind o societate bazată pe realism, orgolii și individualism, a adâncit diferențierea dintre *mediul rural și cel urban*, a dus la *contestarea patriotismului, a credinței și bisericii*.

Generația Primului Război Mondial, din care făcea parte și tânărul Eugen Prutescu, era considerată o *generație pierdută*, „generație dezorientată”⁴⁷. Se pare că „dezorientat” a fost și absolventul Prutescu atunci când a optat pentru o cale în viață care nu i se potrivea. Eugeniu Prutescu s-a decis pentru studii superioare în domeniul real, cu gândire ordonată și circumscrisă în restricțiile formulelor, înscriindu-se la Academia Comercială din București⁴⁸, domeniu care nu se potrivea cu firea-i „rebelă”, ceea ce-l determină să renunțe la astfel de studii chiar după terminarea anului I.

În toamna anului 1923, se înscrie la Facultatea de Științe din Iași⁴⁹, secția de chimie agricolă. Din autobiografia anului 1963 reiese structura învățământului

⁴⁴ Funcționarii publici făceau parte din elita intelectualității suprimată și decimată după instaurarea regimului dictatorial „democrat” popular din 1945.

⁴⁵ *Constantin I. Angelescu* (n.1869-d.1948), profesor universitar, medic chirurg, politician, ministrul Instrucțiunii Publice (1922-1928 și 1933-1937), reformator al școlii românești, din rațiuni de recunoaștere introduce denumirea de bacalaureat; Academician (1934), membru de onoare al Academiei Române.

⁴⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/File:Les_Demoiselles_d%27Avignon.jpg.

⁴⁷ *Gertrude Stein* (n. 1874 - d. 1946), romancier, poet, dramaturg și colecționar de artă, american naturalizată în Franța.

⁴⁸ *Academia Comercială* a fost înființată în 1922; Palatul Academiei Comerciale a fost construit în perioada 1916-1926.

⁴⁹ *Facultatea de Științe* din Iași datează din 1912, este continuatoarea tradițiilor statuate de Profesorii agronomi *Haralamb Vasiliu* (n.1880-d.1953), agrochimist, membru al Academiei de Științe din România și al Academiei Române (post mortem); *Agricola Cardaș* (n. 1883 - d. 1955), biolog și publicist; *Ioan Borcea* (n. 1879 - d. 1936), entomolog, fondatorul oceanografiei românești și al Stațiunii de Cercetări Maritime de la Agigea (1926), decanul Facultății de Științe a Universității din Iași, Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1919-1920), membru fondator al Academiei de Științe din România, membru corespondent al Academiei Române (1919), Doctor honoris causa al Universității din Montpellier, Franța (1936); *Autonom Georgescu* (n.1876-d.?), veterinar; *Alexandru Obregia* (n.1960-d.?) și *Ion Constantineanu* (n.?-d.?).

agricol din acea perioadă în care activitatea practică reprezenta 25% [din care 3 ani teoretici și 1 an practică].

Diploma de inginer primită de la Universitatea din Iași este tot atât de maiestuoasă ca și edificiul universității și ca și titlul care-l acorda (Fig. 1).

Astăzi, când note mai mici de opt nu există, am spune că studentul Eugen Prutescu nu a excelat la învățătură deoarece pe diplomă este notat ... *obținând pentru examenul de diplomă mențiunea „satisfăcător”*.

Cu totul eronată ar fi această judecată. Pe atunci, satisfăcător însemna cunoștințe generale și de specialitate echivalente calificativului *bine* sau al notelor 8-9.

Povestea notelor este foarte interesantă și chiar este dificil să le compari sau să le echivalezi cu cele de astăzi. În anumite etape istorice, notarea a fost diferită.

Fig. 1. 1928: Diploma de Inginer agronom nr. 111 eliberată la Iunie 21 de către Universitatea din Iași.

În perioada 1890, notele erau de la 1 la 10. La absolvirea unei materii, media era cu zecimale (6,33; 8,37) și provenea din notele de la *purtare și știință* (frecvență, politețe, solicitudine și cunoștințe în accepțiunea actuală).

În perioada 1940-1948, cunoștințele erau notate cu note de la 0 la 20, notare care este utilizată și astăzi în Școlile superioare franceze. Promoțiile de absolvenți ai Institutului Agronomic Timișoara, din perioada 1945-1948, au fost notate în acest fel.

După 1948, s-a importat sistemul *sovietic*⁵⁰, care a introdus notarea de la 1-5 pentru învățământul pre-universitar. Tot în acea perioadă (1948-1957), în învățământul superior s-a adoptat notarea cu calificative: insuficient (sub 5), suficient (5-6), bine (7-8) și foarte bine (9-10).

Din anul universitar 1957-1958, s-a revenit la notarea de la 1 la 10.

Astăzi, chiar dacă multe state și învățământul superior au aderat la Declarația de la Bologna, din 1999, multe aspecte ale învățământului superior au rămas la latitudinea ministerelor din fiecare țară. Astfel, în România, notarea cunoștințelor se face de la 1-10 (cea mai mare notă); în Germania notele sunt de la 1 (cea mai mare) la 5 sau 6 (insuficient) iar în Statele Unite se notează cunoștințele cu A/A+ (cea mai mare) și F/C (cea mai mică)⁵¹.

În această învălmășeală de schimbări în evaluarea cunoștințelor chiar, este foarte greu să se aprecieze corect un elev sau un student.

După patru ani de la absolvirea facultății, Eugen Prutescu se înscrie la doctorat la Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj, la Profesorul Amilcar Vasiliu⁵², sub a cărui coordonare finalizează la 25 Februarie 1935 teza de doctorat *Contribuțiuni la studiul rezistenței la cădere a grâului de toamnă*, cu mențiunea *bine* (Fig. 2).

⁵⁰ Viorel Crăiniceanu, *Istoria învățământului românesc* (2020).

⁵¹ GPA - Duke Graduate School". gradschool.duke.edu. 1 august 2018.

⁵² Amilcar Vasiliu (n.1900-d.1994) Agrotehnician, Profesor universitar la *Academia de Înalte Studii Agronomice Cluj* (1931-1948), Decan (1948) și la București (1949-1966) Doctor în științe agronomice (1930-1932); Studii de specialitate în Germania (1927-1929 și 1930-1932) și Cehia (1937); cercetător științific emerit, membru ASAS (1969); Academician (1963).

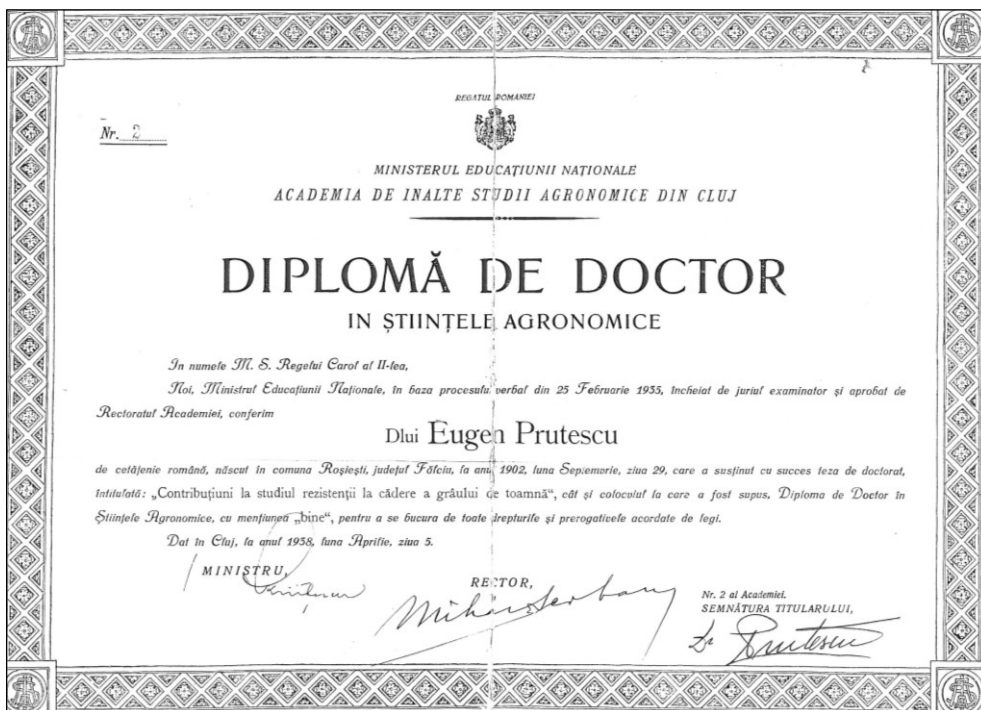

Fig. 2. 1935: Diploma de Doctor în Științele Agronomice a inginerului Eugen Prutescu

Diplomele de inginer agronom și de doctor în științe i-au deschis calea către o ascensiune profesională remarcabilă.